

Forfatter: Møller, Poul Martin

Titel: KUNSTNEREN MELLEM OPRØRERNE

Citation: Møller, Poul Martin: "KUNSTNEREN MELLEM OPRØRERNE", i Møller, Poul Martin: *Skrifter i Udvalg*, udg. af HANS BRIX ; SOPH. MICHAËLIS ; CARL S. PETERSEN ; POUL TUXEN , 1930, s. 96. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-moeller01val-shoot-workid67162.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Skrifter i Udvalg

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

KUNSTNEREN MELLEML OPRØRERNE

Der staar en brunlig Bygning
Ved Stadens bredeste Plads,
Med et Spir paa sin Rygning
Og Ruder af farvet Glas.
Beskedent i et Hjørne
Den dølger sin tykke Mur.
Paa dens Gavle ligge Bjørne
Med Tigere paa Lur.

Kastanietræer spænde
For Muren en løvrig Rad;
Tungt Vaarzefyrerne vende
Det femfingrede Blad.
Igennem de gyngende Grene
Solstraaler til Salen gaa,
Og stænke paa Gulvets Stene
Med Sølvstjærner smaa.

Der har en Kunstner Bolig.
Med sine Lærlinges Flok
Han arbejder trolig
I Marmorets hvide Blok.
Hans Hylde i Væggen prange
Med Guder af Sten og Ler.
Paa Gulvet laa der saa mange,
I hans Hoved laa der fler.

Over Stengulvets Tærning
Gaar Mesteren op og ned,
Beser sine Svendes Gærning
Og hjælper dem paa Gled.
97 Han berømmer glad de dygtige
Og lærer dem listige Greb,
Men taler haardt til de flygtige
Og dem med det svage Begreb.

Sin Arm, den blottede, stærke,
Han strækker i Luften lang,
Og beder dem vel at mærke
Paa Senernes Ormegang.
Han peger paa Muskelens Fletning,
Der kryber som en Aal,
Og beder dem tage dens Retning
Til Mønster og til Maal.

Fra Skønheds højeste Himle
I hans vævre Fantasi
En Sværm af Billeder vrimle
Og kræver at blive fri.
Da sætter han sig fyrig
Paa sin liden Taburet.
Se, hvor Haarets Vækst balstyrig
Fortrænger hans Kasket!

Dog ikke han med sin Muse
Sidder lang Tid i Fred.
Frem springer en Pog i Bluse,
Han gør Kunstneren vred:
»Giv os nu Ferie, Fader!
Vor Flid er i Dag forbi.

Der drives i alle Gader
Et rædsomt Myrderi.

98 Oprørets prægtige Banner
I Luften flyver stolt;
Man styrter vore Tyranner,
Man bryder Baand og Bolt.
Alt Frihedens Helte sig nærme
Med Bøsser, Knipler og Spyd.
Lyt, hvor de modige Sværme
Synge Viser af Fryd!

Nu Fødelandets Skæbne
Staar tydelig paa Spil.
Den, der sig ej vil væbne,
Han maa dog se til.« -
»Est du nyfigen, Snøbel!
Saa kig af Vinduet ud:
Se paa den drukne Pøbel
Og paa Gadefredens Brud.«

Saa taler den vrede Mester.
Men Larmen nærmer sig mer;
Snart selvbudne Gæster
I sin Bolig han ser.
Ind bryder i Mesterens Paasyn
En Skare, sær og lang,
Med grimt sværtet Aasyn
Og med Kjortelen vrang.

De havde blodige Skrammer
Af Hug og Stik;
Infernalske Vredesflammer
Brændte fra hvert et Blik.
99 Deres Ordfører bister
Hen for Mesteren tren,
Og Hadet stod i Gnister
Fra hans Øjes brune Sten.

»Du Kvindemand, du sløve!
Vaagn op og føl din Skam.
Du har Kræfter som en Løve,
Men Hjærte som et Lam.
I Kunstens vamle Sukker
Du forkæler din Tand.
Bryd dine vælske Dukker
Og rejs dig som en Mand.

Du kildrer de rige Daarer
Med Øjelyst og Leg;
Men husk, at den fattiges Taarer
Derfor til Himlen skreg.
Dog nu kan du sone din Brøde
I Frihedens Morgengry,
Mens Tidens Ørn skal føde
Sit Guldæg paa ny.

Frem, Herrespir at brække
For at frelse din Sjæl!
Træd ud i Borgernes Række
Som en ærlig Rebel!«
Sit Hjærte Mesteren tvinger
Og svarer med rolig Aand:
»Jeg aldrig Vaaben svinger
I By paa egen Haand.

100 Saare lidet jeg ænsrer

Dit myndige Herrebud;
Inden Lovens hellige Grænser
Er jeg fri som en Gud.
I Fredens milde Skygge,
Bog Lovens Kobbermur
Vi Kunstnere sysle trygge,
Naar Voldsmand blæser paa Lur.

Hvis Fyrsten min Tjeneste kræver,
Til Kampen vil jeg gaa.
Da bringer jeg ham to Næver
For blandt eder at slaa.
Sikkert min Herre forstaar det
At dæmme for Oprørets Elv;
Men, hvis han ikke formaar det,
Da kan jeg væрге mig selv.

Gaar bort med Spyd og Stænger
Foruden al støjende Lyd!
Ellers I sikkert ej længer
Skal synge Viser af Fryd.« -
Til sin Skare den Fører vinker,
Og rask paa hans Bud
I Vejret Sværdene blinker
Til Husfredens Brud.

Alle Smaabilleder dyre
Til Fliserne styrtes brat;
Med Pistoler blindt de fyre
Paa Kunstnerens Marmorskat.
101 Hvert et dejligt Under,
Han i sit Liv har skabt,
Det ligger i faa Sekunder
Brudt, knust og fortabt.

»Du krybende Skafter
Af de stores Sansefryd!
Se nu, hvor Folket straffer
Dit Savn af mandig Dyd.« -
Mesteren paa sine Støtter
Stirrer maalløs og hvid,
Ej en Fod fra Stedet han flytter,
Forstenet han staar en Tid.

Men som han staar og stirrer
Og ryster paa Kroppen stum,
Hans Øje sig vildt forvirrer,
Af hans Mund træder Skum.
De væbnede lo ved hans Lader,
Dog et Trin tilbage de veg;
Deres Tænders kridhvide Rader
Stak af til det sværtede Skæg.

Kunstnerens Øjne baade
De løbe som Hjul omkring
Paa en vanvittig Maade:
De bebude sælsomme Ting.
Ved Væg var en Kølle stillet
Af Eg, tung som Staal.
Til en Halvguds ædle Billed
Af den han tog Maal.

102 Den Prygl tre Gange han svinger
Over Hovedet om.
Ræd Skaren tilbage springer,
Da mod den han kom.
Ned iblandt dem den synker

Saa svær som en Sten,
Og mangen en da klynker
Med brudne Pandeben.

Som en Vild af de Brune
Paa Java gaar Amok
Og myrder i rædsomt Lune
Mænd og Kvinder i Flok:
Saa farer han med sin Kølle
Blandt Mængden omkring.
Som Vinger over en Mølle
Den susende gik i Ring.

De søge Redning i Flugten
Til Pladsen vid og bred;
Men efter dem følger Tugten
Og slaar iblandt dem ned.
Det vared ej ret længe,
Da laa der for hans Dør
To frisindede Dreng
Og en lam Redaktør. -

Lærlingen sig fornøjer
Med at se fra Vinduet ud:
»Hvor dog hele Byen støjer
Af Drab, Skrig og Skud!
103 Jeg tror vist, Friheden sejrer;
Thi hisset Drengenes Trop
Paa Torvets Fliser lejrer
Under Jubel deres Krop.

En Skuffe med Rosiner
Til Deling de faa,
Med bedrøvede Miner
Maa Kræmmeren se derpaa.
En Sjover spørger sin Frille:
»Hvad bringer du til vort Hus?«
»Fint Lærred til den lille,
Kaffe, Citroner og Snus.«

Alt Flaskerne de røres,
Rigt strømmer Torvet med Vin;
Den blodigste Kamp dog føres
Om Kræmmerens Pengeskrin.
Se, Mester med sin Hammer
Kommer over dem i Storm:
Enhver, som han rammer,
Han vrider sig som en Orm.« -

Fyrstens beredne Drabanter
Med Banderne stred
I Staden paa alle Kanter,
Og Kampen var svær og hed.
Hist tabte Rebellerne Modet;
Her maatte Rytterne fly;
De skaanede Borgerblodet
I den vildførte By.

104 Men Mesteren grusom farer
Igennem Gaden lang;
Han intet levende sparer,
Han gaar Bersærkegang.
Blindt i den flygtende Mængde
Han slaar for Fode ned.
Hæren med hele sin Længde
Da følger i hans Fjed.

* * *

Nu var der roligt i Byen.
Snart Maanen leger Skjul
I de blødeste Dun af Skyen,
Snart blottes det blanke Hjul.
Hjem ride Rytternes Rader
Med Musik, fuld af Fred.
Saa fjærnt i de stille Gader
Man hører Hestenes Fjed.

Kunstneren vemodig
Paa en Afviser sad;
Hans højre Haand var blodig,
Til Himlen han bad.
Hans Øjelaag sig lukke,
Som en død var han bleg;
Med de tungeste Sukke
Hans Bryst faldt og steg.

Snart vækkes han af Drømme;
Thi hans Fyrste selv sit Spand
Styrer med Purpurtømme
Til den modfaldne Mand.
105 Venlig han beder ham træde
Til den svævende Karm,
Og sænker en gylden Kæde
Over Kunstnerens Barm.

»Du stærkeste blandt de kække
Modtage min Naades Bevis!
Dig skyldes i Kæmpernes Række
For Manddom den højeste Pris.
Frivillig Haand du rakte
Til Kamp mod Mord og Vold;
Din Fødeby du bragte
Dit ædle Bryst til Skjold.«

Den blege Kunstner svarer:
»Min Fyrste, behold din Pragt!
Aldrig ved Kampens Farer
Jeg søger Guld eller Magt.
Heltenes Kors i Sløjfe
Var aldrig min Attraa;
Paa fremmede Grænser strøjfe
I Dag du mig saa.

I min Kunst har jeg hjemme
Som en Mester i mit Fag;
Allerhelst jeg vilde glemme
Mit Blodværk i Dag.
Formørke vil dets Erindring
Min Billedverdens Glans
Og lægge hæsliig Hindring
For mine Syners Dans.

106 I mit Værksted, det stille,
Siger jeg Verden Farvel,
Vil aldrig Dommer spille
Og ej slaa Folk ihjel.
Paa Mindets sorte Tavle
Vil denne Dags Bedrift
Som et Spøgelse kravle
Med afskyelig Skrift.«